

Б

**ІЗНЕС-
НАВІГАТОР**

W

Редакційна рада:

Білоусова Світлана Валентинівна – доктор економічних наук, професор, президент ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права».

Левківський Казимир Михайлович – кандидат історичних наук, доцент, заступник директора Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук, професор, начальник відділу науково-дослідної роботи та атестації наукових кадрів ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України.

Білоусов Олексій Михайлович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та економічної теорії ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права».

Головний редактор:

Прохорчук Світлана Володимирівна – кандидат економічних наук, професор, проректор з навчально-методичної роботи ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права».

Редакційна колегія:

Бойко Євгенія Олександрівна – кандидат економічних наук, докторант «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», доцент кафедри менеджменту Національного університету кораблебудування імені адмірала С.О. Макарова.

Борецька Наталія Петрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-економіки і туризму Київського національного університету технологій та дизайну.

Лепьохіна Олена Ваславівна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри маркетингу ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права».

Полякова Євгенія Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та банківської справи, проректор з науково-педагогічної роботи (навчальний процес) Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка».

Потишняк Олена Миколаївна – доктор економічних наук, професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

Руснак Алла Валентинівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки Херсонської філії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

Ткаченко Сергій Анатолійович – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту, ректор Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка».

Фокіна-Мезенцева Катерина Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародного менеджменту Київського національного торговельно-економічного університету.

Шарко Маргарита Василівна – доктор економічних наук, професор кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки Херсонського національного технічного університету.

Стратан Александр Николаевич – доктор економічних наук, професор, директор Національного інститута економічних досліджень Академії наук Молдови (Республіка Молдова).

Відповідальний секретар:

Нижеголенко Катерина Сергіївна – кандидат економічних наук, завідувач навчального відділу ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права».

Технічний секретар:

Імшеницька Ірина Георгіївна – старший викладач кафедри маркетингу ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права».

УДК 336.143:355.02(477)
DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-76>

Гриценко О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку
*Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова*

Самарічева Т.А.

кандидат економічних наук, доцент
*Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова*

Hrytsenko Olha

PhD in Economics, Docent,
Associate Professor of the Department of Finance,
Banking, Insurance and Stock Market
Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

Samaricheva Tetiana

PhD in Economics, Associate Professor
Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

ОСОБЛИВОСТІ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ОДЕРЖУВАЧІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

PECULIARITIES OF TREASURY SERVICES FOR BUDGET RECIPIENTS UNDER MARTIAL LAW

У статті досліджено особливості функціонування Державної казначейської служби України в умовах воєнного стану. Акцент зроблено на ключових викликах, які виникли внаслідок повномасштабного вторгнення: нестабільність фінансування, обмеження доступу до ресурсів, зростання ризиків шахрайства, технічні проблеми. Особливу увагу в статті приділено викликам, пов'язаним із забезпеченням своєчасного та повного фінансування першочергових видатків, зокрема, фінансування оборонних потреб. Обґрунтовано необхідність впровадження адаптивних механізмів казначейського обслуговування, цифровізації процесів, посилення фінансового контролю та пріоритетності платежів. Висвітлено нормативно-правові засади функціонування Казначейства в умовах надзвичайного режиму. Запропоновано напрями удосконалення системи з метою забезпечення прозорого та ефективного використання бюджетних коштів.

Ключові слова: Державна казначейська служба України, воєнний стан, доходи бюджету, видатки бюджету, пріоритетні видатки, Єдиний казначейський рахунок, розпорядники бюджетних коштів.

The article thoroughly examines the current aspects of treasury services and the activities of the State Treasury Service of Ukraine under martial law caused by the full-scale invasion. This military conflict has significantly affected all spheres of the country's life, particularly financial institutions, which must adapt to new challenges and demands. It is substantiated that with the onset of aggression, fundamental changes have taken place in the treasury system. These changes are aimed at ensuring financial stability in the state and supporting the national economy in a time of crisis. The authorities are obliged to respond actively to these challenges to avoid negative consequences for the population and state institutions. Special attention in the article is given to the challenges related to ensuring the timely and full financing of priority expenditures. This includes, in particular, funding for defense needs, as national security has become an extremely important aspect during wartime. The article also addresses issues of social protection for the population suffering from the consequences of the war. Ensuring the financing of social programs and aid to socially vulnerable categories of citizens is a critically important task for the state. The article analyzes the specifics of applying the payment priority procedure, which has become necessary under conditions of limited financial resources and high risks. It explores the problems of financial instability that may arise due to changes in the budget process, which also affects the efficiency of public finance management. Delays in submitting financial documents and unpredictable circumstances caused by the war create additional difficulties in ensuring the uninterrupted financing of important state programs and projects. Thus, the article presents a comprehensive approach

to understanding the challenges faced by the State Treasury Service of Ukraine during wartime and proposes ways to overcome these challenges in order to ensure financial stability and support the country's economic security.

Keywords: State Treasury Service of Ukraine, martial law, budget revenues, budget expenditures, priority expenditures, Single Treasury Account, managers of budget funds.

Постановка проблеми. Проблема дослідження полягає у визначенні рівня ефективності функціонування Державної казначейської служби України в умовах динамічних змін зовнішнього середовища та зростаючих вимог до прозорості й підзвітності використання бюджетних коштів. У сучасному світі, де зміни відбуваються з величезною швидкістю, Державна казначейська служба України стикається з численними викликами, які потребують термінового реагування. Зокрема, постає питання адаптивності казначейської системи до нових викликів, пов'язаних із фінансовою стабільністю. У зв'язку із змінами в економічному середовищі, Державна казначейська служба повинна бути готовою оперативно адаптувати свої процедури та механізми управління бюджетними коштами, аби забезпечити їх ефективне та раціональне використання. Це передбачає не тільки навчання кадрів та вдосконалення процесів, але й впровадження нових технологій, які б дозволяли здійснювати моніторинг фінансових потоків у реальному часі.

Також необхідно враховувати важливість своєчасності бюджетних розрахунків. В умовах швидко мінливого фінансового середовища затримки в бюджетних розрахунках можуть призвести до значних збитків як для державного сектора, так і для бізнесу. Ефективність фінансування проєктів, що реалізуються за рахунок державного бюджету, безпосередньо залежить від чіткого виконання бюджетних зобов'язань.

Крім того, запровадження сучасних механізмів контролю за витрачанням державних ресурсів є ще одним важливим аспектом, який потребує уваги. В умовах значних обсягів фінансових ресурсів, що проходять через казначейську службу, необхідно створити прозорі та чіткі процедури контролю, які б дозволяли мінімізувати ризики зловживань і корупції. Це може включати впровадження електронних систем контролю, публічного моніторингу витрат, а також залучення громадськості до процесів контролю та оцінки ефективності використання бюджетних коштів.

Отже, дослідження ефективності функціонування Державної казначейської служби України в умовах нових викликів є надзвичайно актуальним і важливим кроком у напрямку забезпечення прозорості, підзвітності та підвищення рівня довіри суспільства до державних фінансових інституцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць у сфері управління фінансовими ресурсами свідчить про значну увагу дослідників до теоретичних та практичних аспектів побудови й функціонування системи казначейського обслуговування. Зокрема, вагомий внесок у розвиток цієї тематики зробили такі науковці, як Бей С. [1], Бліщук К. [2; 3], Британська Н. [1], Ватаманюк-Зелінська У. [5], Зелінський М.-П. [5], Кублікова Т. [6], Курганська Е. [6], Мирончук В. [1], Прицак Я. [5], Русін В. [12], Станкус Т. [13] та інші.

Згідно з аналізом сучасних публікацій, Державне казначейство України виконує ключову роль у забез-

печенні виконання бюджету, виступаючи водночас як інструмент фінансового контролю. Водночас у науковій літературі недостатньо висвітлено питання казначейського обслуговування отримувачів бюджетних коштів в умовах воєнного стану, зокрема в контексті виникнення нових викликів і проблем, що потребують комплексного дослідження.

Формулювання завдання дослідження – виявлення та аналіз проблемних аспектів казначейського обслуговування одержувачів бюджетних коштів в умовах воєнного стану, а також розробка практичних пропозицій щодо удосконалення механізму касового виконання бюджетів різних рівнів з урахуванням сучасних викликів та обмежень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне казначейське обслуговування є важливою умовою для сталого розвитку територій. Завдяки своєчасним та повним платежам забезпечується фінансування соціальних програм, інфраструктурних проєктів, підтримки бізнесу та інших важливих напрямків діяльності місцевої влади. Таким чином, органи Державної казначейської служби України відіграють визначальну роль у забезпеченні фінансової стабільності держави та ефективного використання бюджетних коштів.

Складність проблеми полягає в тому, що проходження коштів у державі відбувається в умовах війни при вкрай обмежених фінансових ресурсах. Також в умовах дії воєнного стану законодавство України зазнає постійних змін. Серед змін, які набрали чинності у серпні 2023 року, є зміни у порядку казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів та черговість здійснення органами Казначейства платежів за дорученнями розпорядників та одержувачів коштів місцевих бюджетів на період дії воєнного стану. Ці зміни стосуються місцевих фінансових органів, розпорядників та одержувачів коштів місцевих бюджетів, адже дотримання вимог законодавства сприяє упередженню фактів виникнення бюджетних правопорушень.

Також повномасштабне вторгнення створило низку критичних проблем для функціонування Державної казначейської служби України, що зумовило необхідність адаптації її діяльності до нових реалій. Основними викликами, з якими зіткнулося Казначейство, є:

1. Нестабільність фінансування : військові дії спричинили значні коливання доходної частини бюджету через зниження економічної активності, зменшення податкових надходжень та зупинку роботи підприємств у зонах бойових дій. Одночасно відбулося різке зростання видатків на оборонну сферу, соціальну підтримку внутрішньо переміщених осіб та відновлення критичної інфраструктури. Ці фактори створили труднощі для забезпечення збалансованості бюджету та потребували оперативного коригування державної фінансової політики.

2. Обмеження доступу до фінансових ресурсів : в умовах війни значна частина фінансових ресурсів держави спрямовується на першочергові потреби оборони та гуманітарної допомоги, що обмежує можливості

фінансування інших бюджетних програм. Дефіцит ліквідності у банківському секторі, затримки з надходженням міжнародної фінансової допомоги та зростання державного боргу ускладнили процес виконання бюджетних зобов'язань. Це потребувало запровадження пріоритетності фінансування та оптимізації видатків.

3. Ризики шахрайства та корупції : у кризових умовах зростає ризик нецільового використання бюджетних коштів, фінансових зловживань та корупційних схем. Надзвичайна ситуація та необхідність швидкого ухвалення рішень щодо розподілу фінансів створюють потенційні загрози для прозорості казначейських операцій. Це вимагає посилення заходів фінансового контролю, впровадження сучасних інструментів моніторингу та підвищення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів.

4. Технічні проблеми та перехід на дистанційний режим роботи: воєнний стан призвів до масштабних проблем з електропостачанням, зв'язком та безперебійним функціонуванням інформаційних систем Казначейства. Атаки на критичну інфраструктуру, зокрема фінансовий сектор, створили загрозу кібербезпеці та ускладнили проведення фінансових операцій. Перехід на дистанційний режим роботи потребував адаптації цифрових сервісів, розширення можливостей електронного документообігу та зміцнення резервних каналів зв'язку.

Умови воєнного стану суттєво змінили функціонування Державної казначейської служби України, змусивши її оперативного адаптуватися до нових викликів. Впровадження кризових фінансових механізмів, посилення контролю за використанням бюджетних коштів та цифровізація казначейського обслуговування стали ключовими напрямками роботи у відповідь на кризові умови.

Крім вищенаведених проблем, воєнні дії на території нашої країни внесли серйозні корективи фактично в усі сфери забезпечення життєдіяльності нашої країни. Не обминули вони механізм функціонування бюджетного процесу та його учасників. Із певними проблемними моментами функціонування та реалізації своїх повноважень в умовах воєнного стану стикнулись й органи Казначейства України. Війна суттєво погіршила фінансово-економічний стан України, що вимагає ефективного управління наявними фінансовими ресурсами держави в контексті забезпечення першочергових потреб оборони та підтримки функціонування бюджетної сфери. Тому, в умовах воєнного стану в країні перед Казначейством України постали нові виклики, які пов'язані із самою практикою їх діяльності, а також й такі, які незалежні від їх діяльності. Особливості реалізації повноважень Казначейством України та його територіальними органами в особливому режимі, який пов'язаний із здійсненням казначейського обслуговування бюджетних коштів та коштів інших клієнтів в умовах запровадження воєнного стану в Україні чи в окремих її місцевостях визначені «Порядком виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану», який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 590 від 09.06.2021 р. [7].

Державна казначейська служба України, повноваження якої регламентуються Постановою Кабінету Міністрів України «Положення про Державну каз-

начейську службу України» [7], є центральним органом виконавчої влади. Її діяльність спрямовується та координується Кабінетом Міністрів через Міністра фінансів. Основна функція Казначейства – реалізація державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів та коштів клієнтів відповідно до законодавства, а також бухгалтерського обліку виконання бюджетів. У своїй роботі орган керується Конституцією та законами України, указами Президента, постановами Верховної Ради, актами Кабінету Міністрів та іншими нормативно-правовими актами, а також дорученнями Кабінету Міністрів і Міністра фінансів (пункт 2 Положення).

Згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 р. «Про введення воєнного стану в Україні» [9], затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 2102-IX (зі змінами), в країні було запроваджено режим воєнного стану. Відповідно до підпункту 4 пункту 22 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України [4], органи Казначейства можуть здійснювати свої повноваження на відповідних територіях у особливому режимі, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Положення про Державну казначейську службу України регламентує, що основними функціями цього органу є здійснення казначейських платежів, ведення обліку бюджетних коштів, контроль за їх цільовим використанням і забезпечення прозорості бюджетних процесів [11].

До основних напрямів діяльності Казначейства включено:

1. Узагальнення та вдосконалення законодавства:
 - Аналіз практики застосування законодавчих норм у сфері своєї компетенції.
 - Розробка пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правових актів, у тому числі законів, указів Президента та постанов Кабінету Міністрів України.
 - Подання відповідних ініціатив Міністру фінансів.
2. Казначейське обслуговування бюджетних коштів через єдиний казначейський рахунок у Національному банку:
 - Проведення розрахунково-касового обслуговування розпорядників і отримувачів бюджетних коштів, а також інших клієнтів відповідно до законодавства.
 - Відкриття і закриття рахунків у національній валюті, здійснення операцій на рахунках та формування виписок.
 - Розподіл бюджетних коштів між державним бюджетом, бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, місцевими бюджетами, а також між загальним і спеціальним фондами бюджету відповідно до нормативів відрахувань.
 - Повернення або перерахування коштів, які були помилково або надмірно зараховані до бюджету, за поданням відповідних органів.
 - Перерахування коштів між видами доходів і бюджетами за висновками Державної податкової служби та її територіальних органів.
 - Бюджетне відшкодування податку на додану вартість.
 - Перерахування компенсацій частини штрафних санкцій покупцям (споживачам) за рахунок сум, спла-

чених до державного бюджету, відповідно до висновків органів контролю.

Таким чином, Казначейство України виконує важливу роль у забезпеченні стабільного функціонування бюджетної системи, касове виконання державного та місцевих бюджетів та контролю за фінансовими потоками та дотриманням фінансової дисципліни. Іншими словами: ДКСУ відповідає за практичні дії, пов'язані з рухом грошових коштів за бюджетними програмами, ДКСУ відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного та прозорого управління державними фінансами.

Економічна природа казначейського обслуговування місцевих бюджетів полягає в управлінні грошовими потоками, які спрямовуються на фінансування потреб територіальних громад. Це складний процес, який включає: планування надходжень та видатків місцевих бюджетів; розподіл бюджетних асигнувань між розпорядниками коштів; моніторинг виконання бюджетів та оперативне реагування на зміни в економічній ситуації; забезпечення фінансової дисципліни та запобігання неефективному використанню бюджетних коштів.

Початок повномасштабної війни продемонстрував, що не усі особливості такого стану в країні були враховані для забезпечення реалізації повноважень органів Казначейства України щодо обслуговування бюджетних коштів. Війна внесла свої корективи в казначейське обслуговування замовників. Відповідно до постанови КМУ від 09.06.2021 № 590 [7] перш ніж провести будь-які витрати, доводиться переглядати вимоги, на підставі якої визначено черговість платежів, які наразі проводить Казначейство за дорученням клієнтів, з урахуванням ресурсної забезпеченості єдиного казначейського рахунка. В першу чергу проводять видатки на національну безпеку і оборону та на здійснення заходів правового режиму воєнного стану. Оплата праці працівників бюджетних установ, комунальних послуг та енергоносіїв, інших поточних видатків відноситься до видатків другої черги.

При цьому першочергово щодо видатків другої черги здійснюються платежі за рахунок коштів загального фонду державного та місцевого бюджетів і лише після їх них проводять виплати за рахунок коштів спеціального фонду державного та місцевого бюджетів. Також, варто зазначити, що Уряд періодично оновлює норми постанови № 590 і змінює черговість видатків і дозволені напрями витрачання бюджетних коштів в період воєнного стану.

Відповідно до змін, що внесені до постанови КМУ від 09.06.2021 № 590 органи Казначейства у пріоритетному порядку будуть відкривати асигнування загального фонду державного бюджету головним розпорядниками бюджетних коштів, які спрямовуються на забезпечення діяльності військових адміністрацій, а також проводити платежі:

- на здійснення видатків військових адміністрацій, які переміщені з окупованих територій і територій, на яких ведуться бойові дії;

- військових адміністрацій деокупованих територій;

- за оплату медичних оглядів підопічних та працівників інтернатних установ, закладів системи соціального захисту населення, внутрішньо переміщених осіб.

Проаналізувавши постанову КМУ від 09.06.2021 №590, слід відмітити, що значні зміни стосуються виконання місцевих бюджетів, зокрема:

- першочергового відкриття асигнування, зокрема, на поточні трансферти місцевим бюджетам;

- розширено перелік пріоритетних видатків місцевих бюджетів. До другої черги віднесено платежі за витратами місцевих бюджетів на розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах за умови придбання державних цінних паперів на суму в розмірі 50 відсотків загального обсягу коштів, які розміщуються на депозитах (п.п. 2 п. 19 Порядку №590). Право розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів шляхом придбання державних цінних паперів встановлено ч. 8 ст. 16 Бюджетного кодексу України (далі – БКУ). Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів шляхом придбання державних цінних паперів затверджено постановою Кабінетом Міністрів України від 23.05.2018 №544 [7];

- розширено перелік платежів за видатками загального та спеціального фондів місцевих бюджетів, визначений абз. 4–5 п.п. 2 п. 19 Порядку №590, які здійснюються органами Казначейства у другу чергу. У таблиці 1. узагальнено платежі, які увійшли до вищенаведеного переліку [7];

- органами Казначейства будуть проводитися у другу чергу платежі за видатками загального і спеціального фондів місцевих бюджетів за здійснення медичних оглядів лише тих категорій осіб, які чітко визначені у абз. 4 та 5 п.п. 2 п. 19 Порядку №590: водіїв; підопічних та працівників інтернатних установ/закладів системи соціального захисту населення; внутрішньо переміщених осіб.

Також п. 19 Порядку №590 доповнено новою нормою, яка визначає, що вимоги цього пункту не застосовуються органами Казначейства під час здійснення платежів за витратами для фінансового забезпечення заходів із відсічі збройної агресії проти України та ліквідації її наслідків, національної безпеки та оборони, відновлення, підтримки і розвитку України, надання гуманітарної допомоги, які здійснюються за рахунок коштів, отриманих на рахунки державних органів, які є головними розпорядниками коштів державного бюджету, відкриті в Національному банку з метою залучення добровільних внесків (благодійних пожертв) від фізичних та юридичних осіб приватного або публічного права [7].

На практиці мають місце випадки, коли визначені напрями видатків розпорядників бюджетних коштів не підпадають ані під першу ані під другу чергу пріоритетності здійснення оплат органами Казначейства України, проте вони можуть бути досить важливими для розпорядника щоб забезпечити якусь нагальну потребу в умовах воєнного стану. Також можуть бути і випадки, коли видатки відповідають першій чи другій групі, однак із сутності яких можна зрозуміти, що вони не доречні під час війни. Якщо у першому випадку розпорядник бюджетних коштів дійсно має нагальну потребу на здійснення видатків, але вони не можуть бути проведені органом Казначейства України, то у другому випадку працівник органу казначейства бачучи і розуміючи недоцільність таких витрат мусить їх провести. Тому, доцільно в умовах воєнного стану подавати до органів Казначейства України обгрун-

Таблиця 1

Перелік платежів за видатками загального та спеціального фондів місцевих бюджетів

Загальний фонд	Спеціальний фонд
На забезпечення діяльності військових адміністрацій, утворених на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Міністерства інтеграції	–
Ремонт, утримання меморіальних кладовищ та інших місць почесних поховань, установлення надгробків споруд	Нове будівництво, реконструкцію, ремонт, утримання меморіальних кладовищ та інших місць почесних поховань, установлення надгробків споруд
Оплата медичних оглядів підопічних та працівників інтернатних установ/закладів системи соціального захисту населення, внутрішньо переміщених осіб	Оплата медичних оглядів підопічних та працівників інтернатних установ/закладів системи соціального захисту населення, внутрішньо переміщених осіб
Придбання книг та періодичних видань для поповнення фондів бібліотек	Придбання книг та періодичних видань для поповнення фондів бібліотек
	Виготовлення проектної (проектно-кошторисної) документації, нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування індустріального парку, включеного до Реєстру індустріальних (промислових) парків, що розміщуються за його межами*

Джерело: сформовано на основі даних Порядку №590 [7]

тування доцільності видатків, що дійсно в окремих випадках сприятиме направленню бюджетних коштів на нагальні потреби.

Крім вищенаведених змін, у системі Казначейства запроваджено:

- апаратно – програмний комплекс криптографічного захисту інформації для забезпечення віддаленого доступу до інформаційних ресурсів Казначейства;

- централізовану модель виконання дохідної частини бюджетів та здійснення видатків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;

- централізовану систему електронного документообігу територіальних органів Казначейства. Обслуговування клієнтів здійснюється з використанням системи дистанційного обслуговування через програмно – технічний комплекс «Клієнт Казначейства – Казначейство», що оптимізує взаємодію органів Казначейства з розпорядниками та одержувачами коштів бюджету.

Також створена захищена мережа передачі даних телекомунікаційної системи Казначейства та системи подання електронної звітності клієнтам казначейства АС «Є-Звітність». Повністю автоматизовані всі форми звітності про виконання бюджетів з використанням АС «Є-Казна». Практична діяльність системи казначейства доводить, що основні зусилля направляються на подальше удосконалення та оптимізацію казначейського обслуговування бюджетів усіх рівнів.

Висновки. Казначейське обслуговування в умовах воєнного стану перетворилося на ключовий елемент забезпечення безперервного функціонування державного фінансового механізму. У надзвичайних умовах

діяльність органів Державної казначейської служби України вимагає не лише високого рівня професіоналізму, а й здатності швидко адаптуватися до змін, приймати нестандартні рішення, забезпечуючи водночас законність, прозорість і ефективність управління бюджетними ресурсами.

Завдяки злагодженій роботі органів Казначейства, у тісній взаємодії з іншими державними інституціями, місцевими органами влади, міжнародними партнерами та громадянським суспільством, вдалося зберегти фінансову стабільність держави, гарантувати виконання соціально важливих видатків та підтримати критично важливі сфери – оборону, медицину, інфраструктуру.

Впровадження сучасних інформаційних технологій стало одним із ключових чинників забезпечення оперативності та ефективності казначейських операцій. Автоматизація процесів обробки фінансової інформації, цифровізація документообігу та розвиток системи дистанційного обслуговування значно підвищили аналітичну здатність органів Казначейства, прискорили прийняття управлінських рішень і сприяли зменшенню корупційних ризиків.

У подальшому важливо посилювати спроможність органів Казначейства до функціонування в умовах криз, вдосконалювати нормативно-правову базу, розширювати можливості інтеграції з іншими державними інформаційними системами та забезпечувати належну підготовку персоналу. Таким чином, Державна казначейська служба України залишається надійною фінансовою опорою держави навіть у найскладніші періоди її сучасної історії.

Список використаних джерел:

1. Бей С., Мирончук В., Британська Н. Казначейське обслуговування Державного бюджету України за доходами: аналітичний вимір. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5312>

2. Бліщук К. Особливості управління публічними фінансами у воєнний період. *Економіка та природокористування*. 2022. № 2(24). URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/490>

3. Бліщук К. Управління місцевими фінансами в умовах воєнного часу: проблеми та можливості для їх вирішення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1755>
4. Бюджетний кодекс України: Кодекс від 08.07.2010 р. № 2456 – VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text> (дата звернення: 28.04.2025).
5. Ватаманюк-Зелінська У., Прицак Я., Зелінський М.-П. Особливості формування та виконання державного бюджету України в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2023. № 185, С. 26–31. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1261>
6. Курганська Е. І., Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія. Одеса : ONEU, 2015. 324 с.
7. Порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 9.06.2021 р. № 590. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.04.2025).
8. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 р. № 938. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z156912#Text> (дата звернення: 02.04.2025).
9. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 2102-IX (зі змінами). URL: <https://www.president.gov.ua/> (дата звернення: 28.04.2025)
10. Про внесення змін до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2023 № 230. URL: (дата звернення: 28.04.2025).
11. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.04.2025).
12. Русін В. Особливості функціонування органів державної казначейської служби України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-68>
13. Станкус Т. Робота Казначейства в умовах воєнного стану. *Бюджетна бухгалтерія*. 2022. №12. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2022/march/issue-12/article-119870.html>

References:

1. Bei, S., Myronchuk, V. & Brytanska, N. (2023). Kaznacheiske obsluhovuvannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za dokhodamy: Analitychnyi vymir [Treasury Services of the State Budget of Ukraine by Revenues: Analytical Dimension]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 49. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5312>
2. Blishchuk, K. (2022). Osoblyvosti upravlinnia publichnymy finansamy u voiennyi period [Peculiarities of public finance management in wartime]. *Ekonomika ta pryrodokorystuvannia*, vol. 2(24). Available at: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/490>
3. Blishchuk, K. (2022). Upravlinnia mistsevymy finansamy v umovakh voiennoho chasu: Problemy ta mozhlyvosti dlia yikh vyrishennia [Managing local finances in wartime: problems and opportunities for their solution]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. (34). Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1755>
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Biudzhetni kodeksi Ukrainy: kodeks № 2456-VI* [Budget Code of Ukraine: code No. 2456-VI]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text> (accessed April 28, 2025)
5. Vatamaniuk-Zelinska U., Pritsak Ya. & Zelinskiy M.-P. (2023). Osoblyvosti formuvannia ta vykonannia derzhavnoho biudzhetu Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of Formation and Execution of the State Budget of Ukraine under Martial Law]. *Ekonomichniy prostir*, vol. 185, pp. 26–31. Available at: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1261>
6. Kurganska, E. I. & Kublikova, T. B. (2015). *Systema kaznachejstva: upravlinnia finansovymy resursamy: monohrafiia* [Treasury system: management of financial resources: monograph], Odessa: ONEU, 324 p. (in Ukrainian)
7. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). *Poriadok vykonannia povnovazhen Derzhavnoiu kaznacheiskoiu sluzhboiu v osoblyvomu rehymy v umovakh voiennoho stanu: Postanova №590*. [Procedure for the Treasury Service to exercise its powers in a special regime under martial law: Resolution No. 590]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text> (accessed April 28, 2025).
8. Ministry of Finance of Ukraine. (2012). *Poriadok kaznacheiskoho obsluhovuvannia mistsevnykh biudzhativ: Nakaz № 938*. [Procedure for treasury servicing of local budgets: Order No. 938]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#Text> (accessed April 28, 2025).
9. President of Ukraine. (2022). *Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini. Ukaz № 2102-IX*. [On the introduction of martial law in Ukraine: Decree No. 2102-IX (as amended)]. Available at: <https://www.president.gov.ua/> (accessed April 28, 2025).
10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023). *Pro vnesennia zmin do Poriadku vykonannia povnovazhen Derzhavnoiu kaznacheiskoiu sluzhboiu v osoblyvomu rehymy v umovakh voiennoho stanu: Postanova №230*. [On amendments to the Procedure for the Treasury Service to exercise its powers in a special regime under martial law: Resolution No. 230]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/140323-230> (accessed April 28, 2025).
11. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu kaznacheisku sluzhbu Ukrainy: Postanova № 215*. [On the approval of the Regulation on the State Treasury Service of Ukraine: Resolution No. 215]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text> (accessed April 28, 2025).
12. Rusyn, V. (2023). Osoblyvosti funktsionuvannia orhaniv derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of the functioning of the State Treasury Service of Ukraine under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 4. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-68>
13. Stankus, T. (2022). *Robota Kaznacheistva v umovakh voiennoho stanu* [Treasuries under martial law]. *Biudzhetna bukhhalteriia*, vol. 12. Available at: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2022/march/issue-12/article-119870.html>